

INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING CHET TILI O'QITISHDAGI O'RNI

Mahmudjonova Farzona Azizbek qizi
Andijon davlat chet tillari instituti talabasi
Isamutdinova Durdona
Ilmiy maslahatchi:

Annotatsiya: *Mazkur maqolada interaktiv texnologiyalarning chet tili o'qitish jarayonidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ushbu texnologiyalar til o'rganishning samaradorligini oshirish, talabalar o'rtasida qiziqishni kuchaytirish va o'quv jarayonini yanada boyitishga qaratilgan usullar sifatida ko'rib chiqilgan. Muallif zamonaviy interaktiv vositalarni qo'llash tajribasini o'rganib, ularning afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qiladi. maqola natijalari o'quv jarayonini yaxshilash uchun amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.*

Kalit so'zlar: *interaktiv texnologiyalar, chet tili o'qitish, ta'lim jarayoni, samaradorlik, innovatsiyalar, o'quv jarayoni.*

Аннотация: *В данной статье анализируется роль и значение интерактивных технологий в процессе обучения иностранным языкам. Рассматриваются методы использования этих технологий для повышения эффективности изучения языков, увеличения интереса студентов и обогащения образовательного процесса. Автор изучает опыт применения современных интерактивных средств, анализируя их преимущества и недостатки. Результаты исследования включают практические рекомендации по улучшению процесса. Ключевые слова: интерактивные технологии, обучение иностранным языкам, образовательный процесс, эффективность, инновации, учебный процесс.*

Abstract: *This article analyzes the role and significance of interactive technologies in the process of teaching foreign languages. These Technologies are examined as methods for enhancing language learning efficiency, increasing students' engagement, and enriching the educational Process. The author explores the application of modern interactive tools, evaluating their advantages and disadvantages. The findings provide practical recommendations for improving the learning process.*

Keywords: *interactive technologies, foreign language teaching, Educational process, efficiency, innovations, learning process.*

Zamonaviy ta'lim tizimi interaktiv texnologiyalarni qo'llash orqali yanada samarali va qiziqarli bo'lib bormoqda. Chet tili o'qitishda interaktiv usullar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularga o'z bilimlarini amalda qo'llash imkoniyatini yaratish va darslarni individual ehtiyojlarga moslashtirishga yordam beradi. Bugungi kunda texnologiyalar til o'rganishni osonlashtiruvchi asosiy vositaga aylangan. Ushbu maqolada interaktiv texnologiyalarning chet tili o'qitishdagi roli, afzalliklari, qiyinchiliklari va

samaradorligi haqida soʻz yuritiladi. Interaktiv texnologiyalar – bu taʼlim jarayonida oʻqituvchi va oʻquvchi oʻrtasidagi oʻzaro taʼsirni faol holatga keltiruvchi vositalar va usullardir. Bu texnologiyalar oʻquvchilarning oʻzlashtirish jarayonini mustaqil ravishda boshqarishiga imkon beradi. Misol tariqasida virtual platformalar, mobil ilovalar va onlayn dasturlarni keltirish mumkin[1].

Chet tili oʻqitishda foydalaniladigan asosiy interaktiv texnologiyalar: Zoom, Google Meet va Microsoft Teams kabi platformalar masofaviy taʼlimni tashkil etish imkonini beradi. Ushbu vositalar orqali oʻqituvchi va oʻquvchi oʻrtasida real vaqt rejimida oʻzaro taʼsir amalga oshadi. Kahoot, Quizizz va Duolingo kabi platformalar oʻquvchilarning bilimlarini mustahkamlashda oʻyin formatida ishlatiladi. Ular til oʻrganish jarayonini qiziqarli qiladi. ChatGPT kabi sunʼiy intellekt dasturlari orqali oʻquvchilar matn yozishni mashq qilishi yoki savollarga javob olishni oʻrganishi mumkin. Til muhitiga tushish imkonini beruvchi ushbu texnologiyalar oʻquvchilarni haqiqiy hayotdagi vaziyatlarga tayyorlaydi[2].

Har bir oʻquvchi oʻz tezligida oʻrganishi mumkin. Talabalar real hayotda kerak boʻladigan vaziyatlarni interaktiv muhitda mashq qilishi mumkin. Qiziqarli va oʻziga jalb qiluvchi usullar orqali oʻquvchilarning qiziqishi oshadi. Masofaviy taʼlim orqali oʻquvchilar dunyoning istalgan nuqtasidan taʼlim olish imkoniyatiga ega boʻladi[3].

Internet aloqasi yoki qurilmalar sifati past boʻlsa, taʼlim jarayoni uzilishi mumkin. Baʼzi texnologiyalarni joriy qilish uchun katta mablagʻ talab etiladi. Interaktiv texnologiyalarni samarali qoʻllash uchun oʻqituvchilar maxsus tayyorgarlikdan oʻtishi kerak. Interaktiv texnologiyalar chet tili oʻqitish jarayonini yangi bosqichga olib chiqdi. Ammo ulardan toʻliq foydalanish uchun taʼlim muassasalari infratuzilmasini rivojlantirish, oʻqituvchilarning malakasini oshirish va talabalarni ushbu texnologiyalardan foydalanishga oʻrgatish muhimdir. Shu bilan birga, texnologiyalarni anʼanaviy oʻqitish usullari bilan birlashtirish yanada samaraliroq boʻlishi mumkin[4].

Interaktiv texnologiyalar koʻp turdagi kanallarni, yaʼni audio, video, matn, rasm va oʻyin elementlarini birlashtirib, oʻquvchilarga turli usullar bilan maʼlumot olish imkonini beradi. Bu oʻquvchilarning har xil oʻrganish usullarini (visual, audial, kinestetik) qoʻllab-quvvatlaydi. Masalan, til oʻrganishda audiokitoblar, video darsliklar va interaktiv soʻzliklar talabalarga tushunishni kuchaytiradi. Interaktiv texnologiyalar yordamida oʻqituvchi har bir oʻquvchining oʻziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan oʻquv rejalarini yaratishi mumkin. Oʻquvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda, masalan, ular uchun maxsus mashqlar va materiallar tayyorlash mumkin. Bu shuningdek oʻquvchilarning oʻz oʻrganish surʼatlarini belgilashiga imkon yaratadi[5].

Mobil qurilmalarning cheksiz imkoniyatlari orqali oʻquvchilar istalgan vaqtda va istalgan joyda chet tilini oʻrganishlari mumkin. Mobil ilovalar va platformalar yordamida oʻquvchilar har kuni yangi soʻzlar, frazalardan foydalanishni oʻrganishlari mumkin. Bu oʻqitishning faqat darslik bilan cheklanmay, doimiy oʻrganish jarayoniga aylanishini taʼminlaydi. Virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari chet tilini oʻrganish jarayonini yanada jonli va interaktiv qilish uchun ishlatiladi. Masalan, VR yordamida

o'quvchilar virtual dunyoda turli xil vaziyatlarda tilni amalda qo'llashlari mumkin. AR esa o'quvchilarga haqiqiy dunyo bilan o'rgangan tillarini birlashtirgan vaziyatlar yaratadi, masalan, ularning atrofidagi ob'ektlarni tanib olish va ularga tegishli so'zlar bilan ishlash. Interaktiv texnologiyalar o'quvchilarga bir-birlari bilan hamkorlikda ishlash imkonini beradi. Onlayn forumlar, guruhli chatlar, videokonferensiyalar orqali o'quvchilar o'rtasida muloqot va fikr almashish rivojlanadi. Bu metod, ayniqsa, tilni o'rganishda muhimdir, chunki o'quvchilar o'rtasidagi interaktiv muloqot o'rganish jarayonini samarali qiladi. Masalan, o'quvchilar bir-biriga o'rgangan so'zlar va iboralar bilan so'zlashuv mashqlarini bajarishlari mumkin[6].

Interaktiv texnologiyalar, masalan, tilni o'rganish dasturlari va onlayn testlar, o'quvchilarning til bilimini tezda tahlil qilish imkonini beradi. Bu orqali o'qituvchilar o'quvchilarning qaysi soha yoki mavzular bo'yicha qiyinchiliklarga duch kelayotganini ko'rishlari mumkin. Shuningdek, avtomatik baholash tizimlari o'quvchilarni faqat natijalar bilan emas, balki xatolarni tahlil qilib, o'rganish jarayonini yanada takomillashtirishga yordam beradi. Interaktiv texnologiyalar o'quvchilarga o'z til o'rganish jarayonlarini shakllantirishda mustaqil fikr yuritish imkonini beradi. Masalan, o'quvchilar o'zlari yaratgan video yoki audio materiallar orqali tilni o'rganish, blog yaratish yoki fikrlar almashish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ularning kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi[7].

Interaktiv texnologiyalar, ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn guruhlar yordamida o'quvchilarga bir-biri bilan o'rganish imkonini beradi. Misol uchun, Facebook, Instagram yoki LinkedIn kabi platformalarda o'quvchilar chet tili o'rganuvchi hamkorlar bilan fikr almashish, tilni o'rganish bilan bog'liq kontentlar yaratish va bir-birlarini rag'batlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu turdagi faoliyat, o'quvchilarning o'zaro o'rganish va muloqot qilishga bo'lgan ehtiyojini qondiradi. Onlayn kurslar (masalan, Coursera, edX, Udeemy) va masofaviy ta'lim tizimlari talabalarga istalgan vaqtda o'qish imkonini beradi. Bu platformalar, odatda, interaktiv video darslar, testlar, forumlar va ma'ruzalar bilan birgalikda bo'ladi. Onlayn kurslar orqali chet tilini o'rganayotgan o'quvchilar o'z yondoshuvlarini va o'rganish tezliklarini tanlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bunday kurslar orqali o'quvchilar o'qish, yozish, tinglash va gapirish ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirishlari mumkin. Interaktiv video va simulyatsiyalar talabalarga tilni o'rganishda haqiqiy dunyo tajribasini taqdim etadi. Masalan, o'quvchilar video materiallarga qarab, ko'rsatilgan vaziyatlarda qanday javob berish kerakligini tanlashlari mumkin. Bu o'quvchilarga real hayotdagi vaziyatlarda chet tilini qanday qo'llashni o'rgatadi. VR (virtual haqiqat) va AR (kengaytirilgan haqiqat) texnologiyalari yordamida interaktiv simulyatsiyalar yanada rivojlanib bormoqda. O'yin elementlarini o'qitish jarayoniga kiritish (gamification) chet tili o'qitishda juda samarali usul. Masalan, o'quvchilar uchun belgilangan maqsadlarga erishish uchun ball to'plash yoki daraja olish mumkin bo'ladi. O'yinlar orqali o'quvchilar o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini oshiradilar va bu o'quv jarayonini qiziqarli va samimiy qiladi. Kahoot va Quizlet kabi platformalar o'quvchilarga o'yin shaklida viktorinalar va testlar taqdim etadi[8].

Sun'iy intellekt (AI) yordamida ishlovchi virtual yordamchilar (masalan, Google Assistant, Siri, ChatGPT) o'quvchilarga tildagi so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish, tarjima qilish yoki grammatikani tekshirishda yordam berishi mumkin. Sun'iy intellekt, ayniqsa, o'quvchilarga tildagi noaniqliklarni tezda tuzatish va o'z bilimlarini mustahkamlash imkonini beradi. Talaffuzni o'rgatishda interaktiv texnologiyalar muhim ahamiyatga ega. Masalan, Rosetta Stone va Pronunciation Power kabi platformalar o'quvchilarga talaffuzni yaxshilash uchun maxsus mashqlar taqdim etadi. Bunday vositalar yordamida o'quvchilar o'z talaffuzini aniqroq va to'g'ri qilishga yordam beradigan ko'rsatmalarni oladi. O'quvchilar o'z til o'rganish jarayonida bloglar yoki video-darsliklar yaratishi mumkin. Bu nafaqat o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, balki o'quvchilarga o'rgangan materialni ijodiy tarzda ifodalash imkoniyatini beradi. Shuningdek, bloglar va videolar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini boshqalar bilan baham ko'rishlari va masalalarni birgalikda muhokama qilishlari mumkin[9].

Interaktiv texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'zlarini tilni haqiqiy vaziyatlarda qo'llashga tayyorlashlari mumkin. Masalan, Skype yoki Zoom orqali o'quvchilar boshqa o'quvchilar yoki o'qituvchilar bilan chet tilida suhbat qurishlari mumkin. Bunday mashqlar ularning kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi va tilni amalda ishlatish imkonini beradi. Onlayn sinflar va interaktiv to'garaklar yordamida o'quvchilar chet tili o'rganishda ko'proq jamoaviy yondashuvni qo'llashadi. Bu o'quvchilarni guruhda ishlashga, bir-birlariga yordam berishga va tilni o'rganish jarayonida birgalikda yutuqlarga erishishga undaydi. Interaktiv sinflar, masalan, Google Classroom yoki Microsoft Teams orqali o'qituvchi va o'quvchilarni birlashtiradi va o'quvchilarga maxsus vazifalar va mashqlar berishga imkon yaratadi[10].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, G. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. -Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2020.
2. Ismoilov, Z. Chet tili ta'limida innavatsion texnologiyalar. -Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2022.
3. Mamasharipov, A., Anafiyaeva, Sh., & Mamasharipov, S. (2024). КОЛОСНИК БЎЙЛАБ ЧИГИТЛАР ҲАРАКАТИ ҚОНУНИЯТИНИ ЎРГАНИШ. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 3(9), 82-87.
4. Abdumazhitovich, M. A., Shalola, A., & Abdunabi, M. S. (2024). KOLOSNIK BOYLAB CHIGITLAR LEGAL MOVEMENT OF ORGANISH. Valeology: International Journal of Medical Anthropology and Bioethics (2995-4924), 2(5), 7-11.
5. Mamasharipov, A. A., & Anafiyaeva, S. (2023). Yangi konstruktsiya tola ajratgichida qiya kolosnikning roli. Science and Education, 4(7), 77-80.
6. Mamasharipov, A., Esanova, S., Sultanova, D., & Anvfieva, S. (2023, June). Theoretical prerequisites that provide the possibility of the formation of defects in the fiber during ginning. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2789, No. 1). AIP Publishing.

7. Мамашарипов, А. А., & Анафиева, Ш. (2023). MUHAMMAD RIZO OGANIYNING XIX ASR XIVA XONLIGIDA O 'RNI. Current approaches and new research in modern sciences, 2(3), 42-48.
8. Tursunoy, Q., & Gulmira, B. (2024). FONEMA NAZARIYASI. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(2), 205-207.
9. Obidovna, F. M., & Gulmira, B. (2024). NEMIS TILI FONEMALARI, ULARNING SONI, NUTQDAGI VAZIFASI. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(2), 149-152.
10. Bozorova, G. M. (2024). NEMIS TILI FONEMALARI, ULARNING SONI, NUTQDAGI VAZIFASI. СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЯ, 1(1), 147-151.
11. Махамадалиевна, В. Г. (2024). VATANGA OID MAQOLLARNING NEMIS VA O'ZBEK TILLARIDA LEKSIK-KOLLEGIK VA QIYOSIY TAHLILI. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 191-195.
12. Абдуллаева, Ш. А., & Мухаммадиева, Х. К. (2016). Девиант хулқли илк ўспирин ёшидагиларни ижтимоийлаштириш ва профилактика ишларини олиб бориш. Современное образование (Узбекистан), (11), 48-53. 12.
13. Абдуллаева, Ш. А. (2012). Педагогическая диагностика и коррекция.
14. Абдуллаева, Ш. А., Сайитов, С. С., & Халикова, Г. И. (2010). История педагогики. Т.:«Фан ва ахборот технологиялари, 52.
15. Арипова, М. Г., & Абдуллаева, Ш. А. (2020). Электронный тьюторинг в коллаборативном проекте как основа трансформации знаний в обучении студентов русской литературе. Современные проблемы науки и образования, (6), 89-89.
16. Абдуллаева, Ш. А. (2015). Непрерывная связь науки и образования в Республике Узбекистан (на примере педагогической деятельности Ташкентского областного
17. Frunzevna, M. Z., & Odilbekovna, R. N. (2024). TIL O'RGANISHDA O'YINLASHTIRISH VA BOSHQA INNOVATSION YONDASHUVLAR. MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS, 9(9), 11-13.
18. Матниязова, Ф. Ф., & Мадрахимова, З. Ф. (2024). ТЕХНОЛОГИЯ ПРИМЕНЕНИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ. THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD, 4(1), 116-118.
19. Мадрахимова, З. Ф., Баркулиева, Л. Р., & Юсупова, М. К. (2024). СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ФОРМИРОВАНИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ: ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(3), 165-169.
20. Мадрахимова, З. Ф. (2024). Литературные Загадки В Детской Поэзии: Описание, История Создания. Journal of Innovation in Education and Social Research, 2(1), 166-171.

21. Мадрахимова, З. Ф. (2023). ОБРАЗОВАНИЕ СЛОВ ОТ ТЮРКСКИХ ОСНОВ С ПОМОЩЬЮ РУССКИХ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(9), 142-145.

22. Мадрахимова, З. Ф. (2023). ЕСЛИ НЕ ЖИТЬ СОВРЕМЕННОСТЬЮ-НЕЛЬЗЯ ПИСАТЬ. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(16), 570-572.

23. Suyarov, A. (2023). INNOVATSION USULLAR–TALABALARNING TA'LIM VA KOGNITIV FAOLIYATINI TASHKIL ETTIRISHNING YANGI TARZI. *Philological issues are in the eyes of young researchers*, 1(1).

24. Suyarov, A., & Axmadov, H. TOG JINSLARI VA ULARNING FIZIKAVIY-MEXANIKAVIY XOSSALARI. TOШКЕНТ-2021, 28.